

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2149/2022
08.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Јелене Ивановић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Душанка П. Шокић-Стаменковић, адвокат из ..., против туженог АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, чији је пуномоћник Светлана Стојковић Обрадовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 507/22 од 22.02.2022. године, у седници одржаној дана 08.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 507/22 од 22.02.2022. године, као о изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 507/22 од 22.02.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1578/21 од 16.11.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован:

- тужбени захтев тужиоца АА да се обавезе тужени да му, за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада у укупном износу од 12.744,81 динар и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у укупном износу од 5.534,30 динара са законском затезном каматом на те износе и трошковима парничног поступка,
- тужбени захтев тужиоца ББ да се обавезе тужени да му, за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада у укупном износу од 14.163,06 динара и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у укупном износу од 5.534,30 динара са законском затезном каматом на те износе и трошковима парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженом накнаде трошкове парничног поступка у износу од 36.321,12 динара у року од осам дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1578/21 од 16.11.2021. године усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да тужиоцу АА, за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, на име накнаде трошкова за исхрану исплати износ од 12.744,81 динар са затезном каматом почев од 08.10.2021. године па до коначне исплате и износ од 4.386,72 динара на име обрачунате затезне камате, а на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати износ од 5.534,30 динара са затезном каматом од 08.10.2021. године па до коначне исплате и износ од 1.887,84 динара на име обрачунате затезне камате и да тужиоцу ББ, за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, на име накнаде трошкова за исхрану исплати износ од 14.163,06 динара са затезном каматом почев од 08.10.2021. године па до коначне исплате и износ од 4.866,30 динара на име обрачунате затезне камате, а на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати износ од 5.534,30 динара са затезном каматом од 08.10.2021. године до коначне исплате и износ од 1.887,84 динара на име обрачунате затезне камате. Тужени је обавезан да тужиоцима исплати трошкове парничног поступка у укупном износу од 96.138,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 507/22 од 22.02.2022. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе у погледу примене Колективног уговора за акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд („Службени гласник Железница Србије“ од 24.05.2018. године), на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), у даљем тексту: ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у спорном периоду од 01.03.2018. до 24.05.2018. године били у радном односу код туженог АД „Инфраструктура железнице Србије“ Београд које је настало на основу статусне промене АД „Железнице Србије“ Београд – издвајање уз оснивање нових привредних друштава. У спорном периоду од 01.03.2018. до 24.05.2018. године, тужени је на обрачун и исплату трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора примењивао нов Колективни уговор од 24.05.2018. године, који је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“,

али који се на обрачун и исплату зараде и других примања запослених примењује почев од исплате зараде за март 2018. године. Вештачењем је утврђено да су у исплатним листама за тужиоце за март, април и мај 2018. године исказани износи накнаде трошкова за топли оброк и регрес за коришћење годишњег одмора, који су обрачунати и тужиоцима исплаћени у складу са Колективним уговором туженог од 24.05.2018. године. Судски вештак се изјаснио о висини разлике између износа накнада које би тужиоцима припадале на име ових трошкова полазећи од параметара из Колективног уговора код послодавца претходника из 1995. године, односно 2000. године и износа који су тужиоцима исплаћени по том основу за март, април и мај 2018. године.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да се висина предметних накнада за спорни период не може утврдити применом Колективног уговора туженог из 2018. године, јер је Уставом Републике Србије, у члану 197, између осталог, забрањено повратно дејство општих аката, па не постоји могућност ретроактивне примене Колективног уговора туженог у периоду када он није био донет, а то је спорни период. Због тога су туженог обавезали да тужиоцима исплати разлику за оба вида накнаде, са припадајућом каматом.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу (став 2).

На основу одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, под зарадом у смислу става 1. тог члана, сматрају се сва примања из радног односа, осим примања из члана 14, члана 42. став 3. тач. 4) и 5), члана 118. тач. 1) до 4), члана 119, члана 120. тачка 1) и члана 158. тог закона. Право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора предвиђено је у члану 118. став 1. тач. 5) и 6), па и примања по том основу спадају у зарату.

Колективни уговор за Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд од 24.05.2018. године, у одредби члана 94, прописује накнаду трошкова за исхрану у току рада, а у одредби члана 95. накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Сагласно одредби члана 153, овај Колективни уговор је ступио на снагу наредног дана од дана објављивања у Службеном гласнику „Железнице Србије“, а његове одредбе које се односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених, примењују се почев од зараде за март 2018. године.

У конкретном случају, тужиоцима је накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.03.2018. до 24.05.2018. године исплаћена на основу Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, који је предвидео да се његове одредбе односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених почев од зараде за март 2018. године. Пошто се под зарадом сматра

накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да је тужени, као послодавац, испунио своју законску обавезу према тужиоцима, као запосленима, па тужиоци неосновано траже исплату разлике између тих износа и износа који би им припадали на основу претходног Колективног уговора који је био у примени код правног претходника туженог.

Врховни касациони суд није прихватио становиште нижестепених судова да се висина накнаде која припада тужиоцима на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду није могла утврђивати применом Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, уз образложење да је у питању ретроактивна примена општег акта која је супротна изричитој забрани из члана 197. Устава Републике Србије. Наиме, у условима централизоване уставне контроле у нашој земљи, редовни судови не располажу овлашћењем контроле уставности општих аката, јер је та контрола, сагласно одредбама члана 167. став 1. Устава, у искључивој надлежности Уставног суда. Редовни суд не може одбити да у парничном поступку примени неку одредбу општег правног акта који је на правној снази онда када сумња да је та одредба неуставна, већ у таквој ситуацији може покренути поступак оцене њене уставности пред Уставним судом. У радном спору, суд је овлашћен да не примени Колективни уговор у случајевима прописаним одредбама чл. 8-10. Закона о раду, који у овој парници не постоје.

С обзиром на то да тужиоци тужбени захтев нису засновали на чињеници да је Уставни суд својом одлуком утврдио неуставност одредбе члана 153. Колективног уговора туженог од 24.05.2018. године, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку донео одлуку као у ставу другом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП, припадају трошкови целог поступка. Износ накнаде трошкова туженом Врховни касациони суд је одмерио према његовом опредељеном захтеву и то: на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије од 18.000,00 динара према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године); на име судских такси за жалбу у износу од 2.688,00 динара, за ревизију 5.376,00 динара и за одлуку по ревизији 10.257,12 динара, на основу важеће Таксене тарифе.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић